

ім.В.Гнатюка. Немає сумніву, що і в подальшому факультет фізичного виховання прославиться новими здобутками, вагомим внеском у розвиток фізичної культури і спорту в Україні.

Список літератури.

1. Єднак В. Д., Степанюк О.І. Розвиток легкої атлетики в Тернопільській області // Міжнародні читання пам'яті професора Богдана Шияна. / Збірник наукових праць.. – 2015. – С. 99-103.

2. Єднак В. Д. Кафедра легкої атлетики у постатях. / Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодні // Матеріали регіонального науково-методичного семінару / За заг.ред. Огністого А.В., Огністої К.М. – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2019. – С. 44-52

Кійко В.І. <https://orcid.org/0000-0002-6635-2522>

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯФОРМУВАЛЬНОГО І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО КОМПОНЕНТІВ У ЗМІСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Львівський національний університет ім. І. Франка

Анотація. У статті актуалізується проблема нормативного регулювання здоров'яформувального і здоров'язбережувального компонентів змісту дошкільної освіти. Автором проаналізовано зміст концептуальних і спеціальних нормативних документів, дотичних до окреслення змісту освіти у дошкільній сфері. Головні акценти зроблено на відображенні у змісті освітніх нормативних актів основних детермінант реалізації у дошкільному вихованні здоров'яформувального і здоров'язбережувального компонентів.

Ключові слова: дошкільники, дошкільна освіта, здоров'язбереження, здоров'яформування, нормативне забезпечення.

Abstract. The article updates the problem of normative regulation of health-forming and health-preserving components of the content of preschool education. The author analyzed the content of conceptual and special normative documents related to the outline of the content of education in the preschool sphere. The main emphasis is placed on the reflection in the content of educational normative acts of the main determinants of the implementation of health-forming and health-preserving components in preschool education.

Key words: preschoolers, preschool education, health care, health promotion, regulatory support.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні збереження, зміцнення здоров'я є важливим концептом побудови освітнього процесу на всіх рівнях. Здоров'язбережувальний і здоров'яформувальний компонент входить до складу освітніх програм усіх рівнів підготовки. Особливу увагу збереженню і формуванню здорового способу життя потрібно приділити вже у ранньому віці. Старт роботи у цьому напрямі має відбутися уже з дошкільного дитинства. В умовах сьогодення відбулися значні трансформації освітнього процесу у закладах дошкілля, які деструктивно позначилися на фізичній активності дітей дошкільного віку. Зокрема, це соціальні обмеження, викликані світовою пандемією, та згодом російське військове вторгнення на територію України, що спровокувало зрив, призупинення освітньої діяльності у закладах дошкільної освіти. Увесь освітньо-виховний процес переведено у дистанційний формат, який унеможлиблює реальний вплив педагога на фізичну активність дошкільника, дотримання ним здорового способу життя. Такі тенденції ставлять під загрозу реалізацію у змісті освіти дошкільного закладу здоров'яформувального і здоров'язбережувального компонентів і є ґрунтовним інсайтом для додаткового перегляду змісту концептуальних документів щодо забезпечення здоров'яформувальних технологій в дошкільній освіті.

Мета дослідження: розкрити зміст здоров'яформувального та здоров'язбережувального аспекту в нормативному забезпеченні освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати контекст розгляду фізичного здоров'я дітей, зокрема збережувальний чи формувальний.

2. Систематизувати провідні ідеї щодо забезпечення умов для адекватної фізичної активності та здорового способу життя дітей впродовж дошкільного дитинства.

Методи дослідження. Для організації дослідження було обрано теоретичні методи: аналіз нормативних документів у галузі освіти, узагальнення й систематизація даних теоретичного аналізу.

Результати дослідження. Нормативні аспекти забезпечення здоров'яформувальних технологій в дошкільній освіті визначаються Законами України. Зокрема, Законом України «Про освіту» задекларовано мету, що полягає у «всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності

суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей» [3]. Отож, одним із векторів освіти є розвиток фізичних здібностей людини, унаслідок чого створюються умови для збереження й зміцнення здоров'я особистості.

У Законі України «Про дошкільну освіту» відмічається факт піклування держави «про збереження та зміцнення здоров'я, психологічний і фізичний розвиток дітей». Одним із принципів дошкільної освіти проголошено «відповідність змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти особливостям розвитку та стану здоров'я дитини дошкільного віку». Серед завдань дошкільної освіти значиться «збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини» [2].

У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту означено мету розвитку фізичної культури і спорту – «створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності кожної людини впродовж усього життя, досягнення нею достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості, сприяння соціальному, біологічному та психічному благополуччю, поліпшенню стану здоров'я, профілактиці захворювань і фізичній реабілітації» [5]. Таке формулювання вказує на чітку кореляцію між фізичною активністю особистості та реалізацією здоров'яформувального й здоров'язберезувального компонентів змісту спортивної освіти й підготовки, старт якої відбувається у дошкільному дитинстві.

У Концепції Нової української школи дотичні до здоров'яформувального й здоров'язберезувального компонентів освіти конструкти розглядаються у контексті однієї із десяти ключових компетентностей – «Екологічна грамотність і здорове життя», до якої внесено таке: «усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя» [6, с.12].

В інструктивно-методичних рекомендаціях щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах відмічається важливість «збереження і зміцнення усіх складників здоров'я, зокрема повноцінного і своєчасного розвитку фізичної, соціально-моральної, інтелектуально-пізнавальної, емоційно-ціннісної, творчої та інших сфер дитячої особистості». Передумовою вище описаного визначено застосування в освітньому процесі дошкільних навчальних закладів «науково вивірених, експериментально апробованих інноваційних освітніх методик і технологій здоров'язберезувального і здоров'яформувального

спрямування». При цьому також наголошується на дотриманні принципу дитиноцентризму в освіті, адекватній інтегрованості здоров'яформувальних технологій в дошкільній освіті в цілісний дизайн освітнього процесу, їх реалізації «через оптимізацію рухового режиму, системний підхід до формування у дітей ціннісного ставлення до власного здоров'я і мотивації щодо здорового способу життя, дотримання гармонійних, доброзичливих взаємин між усіма суб'єктами освітнього процесу» [4].

Основним нормативним документом, у якому якнайповніше відображено чіткий контекст розгляду фізичного здоров'я дітей, зокрема збережувальний чи формувальний, є Базовий компонент дошкільної освіти. Ним до цінностей дошкільної освіти віднесено «зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини» [1, с.3]. У Базовому компоненті дошкільної освіти у межах інваріативного та варіативного компонентів передбачено формування компетентностей, дотичних здоров'язбережувального і здоров'яформувального спрямування змісту освіти. Це, зокрема, здоров'язбережувальна, рухова, спортивно-ігрова. Загалом, у Базовому компоненті дошкільної освіти будь-яка компетентність розглядається у взаємозв'язку її складових, таких як: фізичний, психічний, соціальний, духовний розвиток дитини [1, с.4].

За освітнім напрямом «Особистість дитини» інваріативної складової Базового компонента дошкільної освіти передбачено формування здоров'язбережувальної та рухової компетентностей дошкільника. Рухова компетентність трактується як «здатність дитини до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь і навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях» [1, с.5].

Базовим компонентом дошкільної освіти здоров'язбережувальна компетентність дошкільника визначена як «здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації, дотримання основ здорового способу життя, збереження і зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності» [1, с.6].

У межах варіативного компонента передбачено дотичний до здоров'язбережувального і здоров'яформувального спрямування освітній напрям «Особистість дитини. Спортивні ігри». За цим напрямом здійснюється формування спортивно-ігрової компетентності дошкільників, яка стандартом трактована як «здатність дитини до пізнання та усвідомлення власної приналежності до обраного виду спортивної гри; спрямування

психомоторної діяльності на досягнення умовної мети, дотримання єдиних правил спортивної діяльності як індивідуальна, так і в команді, які спрямовані на досягнення найкращого результату» [1, с.24].

На основі аналізу Базового компонента дошкільної освіти можна стверджувати, що на здоров'яформувальний вектор змісту освіти спрямовується формування рухової і спортивно-ігрової компетентностей, а здоров'язбережувальний напрям змісту дошкільної освіти реалізується через розвиток у дошкільників здоров'язбережувальної компетентності.

Аналіз нормативної бази з питань реалізації здоров'яформувального й здоров'язбережувального компонентів змісту дошкільної освіти дає підстави виокремити провідні ідеї щодо забезпечення умов для адекватної фізичної активності та здорового способу життя дітей впродовж дошкільного дитинства: розвиток і підтримка рухової активності дошкільників; інтеграція рухової та ігрової активностей дошкільників; формування свідомого, ціннісного ставлення до здоров'я; мотивація дошкільників до розвитку своїх фізичних задатків; пропагування здорового способу життя; навчання основним правилам здорового способу життя, їх дотриманню; мотивація дошкільників до збереження та зміцнення власного здоров'я.

Висновки. Зміст нормативних документів в освітній сфері визначає основні аспекти реалізації здоров'яформувального та здоров'язбережувального компонентів у межах дошкільного виховання. Задля цього зусилля педагогів закладів дошкільної освіти має спрямовуватися на формування у дошкільників здоров'язбережувальної, рухової, спортивно-ігрової компетентностей.

Список літератури.

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_nov_u_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 26.09.2022).

2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14?find=1&text=%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F#w1_1 (дата звернення: 26.09.2022).

3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 26.09.2022).

4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shchodo-organizatsii->

fizkulturno-ozdorovchoi-roboti-u-doshkilnikh-navchalnikh-zakladakh (дата звернення: 26.09.2022).

5. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004?find=1&text=%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F#w1_1 (дата звернення: 26.09.2022).

6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. К., 2016. 34 с.

Кругляк Т.¹, Кругляк О.¹, Кругляк Н.²

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ISK У ШКОЛАХ НІДЕРЛАНДІВ

¹КЗЛОП «Самбірський фаховий педагогічний коледж ім. І.Филипчака»

²КЗЛОП «Самбірський фаховий медичний коледж»

Анотація. У статті висвітлено зміст фізичного виховання за програмою ISK у школах Нідерландів.

Annotation. The article surveys the content of physical education according to the ISK program in the Netherlands schools.

Ключові слова: фізичне виховання, програма ISK, школи Нідерландів.

Key words: physical education, ISK program, Netherlands schools.

Актуальність теми дослідження. Розглянута нами тема дослідження є надзвичайно актуальною для сучасної Нової української школи з точки зору обміну прогресивними педагогічними формами і методами навчання у сфері організації фізичного виховання школярів. З цієї точки зору, досвід організації шкільної системи фізичного виховання у Нідерландах буде, на наш погляд, надзвичайно корисним для вивчення і впровадження у нашій державі.

Метою нашого дослідження є розкриття загальних основ шкільної системи фізичного виховання за програмою ISK (міжнародних підготовчих класів) для українських дітей у школах Johan de Witt.

У дослідженні нами використано такі **методи дослідження:** педагогічні спостереження і бесіди.

Результати досліджень. Соціологічні дослідження вказують, що діти в Нідерландах вважаються найщасливішими